

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૯ એસસીઆર ૪૩૩

રશ્મીતા બિસ્વાલ અને અન્યો

વિરુદ્ધ

વિભાગીય વ્યવસ્થાપક, રાષ્ટ્રીય વીમા કંપની લિમિટેડ અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નંબર ૭૫૪૯/૨૦૨૧)

૦૮ ડિસેમ્બર, ૨૦૨૧

[ન્યાયમૂર્તિ એસ. અબ્દુલ નઝીર અને ન્યાયમૂર્તિ કૃષ્ણા મુરારી]

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮:જીવલેણ અકસ્માત-વળતર-ભોગ

બનનાર ૩૩ વર્ષની વયે મોટર અકસ્માતમાં મૃત્યુ પામ્યો-રેકૉર્ડ પરના પુરાવા કે

તે સુપરવાઈઝર તરીકે કામ કરતો હતો અને તેનો માસિક પગાર ૧૫,૦૦૦ રૂપિયા હતો-ટ્રિબ્યુનલે ગુણક '૧૬' અપનાવ્યો અને મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે આવકનો એક ચતુર્થાંશ ભાગ બાદ કર્યા પછી, કુલ વળતર રૂ. ૨૧,૬૦,૦૦૦/- નિર્ભરતાના ગુકસાન માટે અને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- અન્ય પરંપરાગત વસ્તુઓ માટે આપ્યું હતું. પરંતુ, હાઈકોર્ટે, કોઈ કારણો આપ્યા વિના, ટ્રીબ્યુનલના એવોર્ડમાં ફેરફાર કરી રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦/- ના વળતર આપ્યું. પાન કાર્ડ મુજબ, અકસ્માત સમયે મૃતકની ઉંમર ૩૩ વર્ષની હતી-કારણ કે તે સ્થાપિત થયું હતું કે મૃતક તેના મૃત્યુ સમયે ૩૩ વર્ષનો હતો અને દર મહિને રૂ. ૧૫૦૦૦ની કમાણી કરતો હતો, તેથી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા '૧૬' ના ગુણકની અરજી યોગ્ય હતી-મૃતકનો વાર્ષિક પગાર રૂ. ૧,૮૦,૦૦૦ હશે અને '૧૬' નો ગુણાકારથી રૂ. ૨૮,૮૦,૦૦૦ બની જશે-પ્રણય સેઠીમાં, આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો કે જો મૃતક સ્વ-રોજગાર ધરાવતો હોય અથવા નિશ્ચિત પગાર પર હોય, તો સ્થાપિત આવકના ૪૦ ટકા વધારાનો પુરસ્કાર મૃત વ્યક્તિને આપવામાં આવે, જ્યારે મૃતક ૪૦ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના હતા-તેથી, ભવિષ્યની સંભાવનાઓ ગુમાવવા માટે મૃતકની આવકના ૪૦ ટકા ઉમેર્યા પછી, મૃતકની કુલ આવક રૂ. ૪૦,૩૨,૦૦૦ થાય છે -આવકનો એક ચતુર્થાંશ ભાગ જે ૧૦,૦૮,૦૦૦ મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે કાપવામાં આવે છે, કારણ કે તે ત્રણ આશ્રિતોને પાછળ છોડી ગયો હતો-નિર્ભરતાના ગુકસાન માટે દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર કુલ રકમ રૂ. ૩૦,૨૪,૦૦૦/-.

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮: ન્યાયિક નોટિસ-કલમ-૧૭૩ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી મોટી સંખ્યામાં અપીલ વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતો સમક્ષ પેન્ડિંગ છે-ઉચ્ચ અદાલતો સમક્ષ પેન્ડન્સી ઘટાડવા અને માર્ગ અકસ્માતના પીડિતોને વળતરની ચુકવણી સંબંધિત અપીલોનો ઝડપી નિકાલ કરવા માટે, કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલયના ન્યાય વિભાગને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે કલમ-૧૭૩માં સુધારો કરીને 'મોટર વાહન અપીલ ટ્રિબ્યુનલ' ની રચના કરવા પર વિચાર કરવામાં આવે જેથી ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને પડકારતી અપીલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરી શકાય-ન્યાયની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવા અને પેન્ડન્સી ટાળવા માટે, અપીલની બેન્ચ સ્થાપવા પર વિચાર કરવો પણ યોગ્ય રહેશે. દરેક રાજ્યની રાજધાની ઉપરાંત વિવિધ પ્રાદેશિક શહેરોમાં ટ્રિબ્યુનલ, જે સંબંધિત હાઈકોર્ટ દ્વારા સૂચવવામાં આવી શકે છે અને અપીલીય ટ્રિબ્યુનલના આદેશ સામે આગળ કોઈ અપીલની જોગવાઈ કરવામાં આવશે નહીં-ન્યાય વિભાગ, કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલયને તેની તપાસ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરતા કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧. મૃતક ફરિયાદી સાક્ષી-૩ હેઠળ સુપરવાઈઝર તરીકે કામ કરતો હતો.ફરિયાદી સાક્ષી-૩ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ પ્રમાણપત્ર દર્શાવે છે કે મૃતક ફરિયાદી સાક્ષી-૩ ની સંસ્થામાં સુપરવાઈઝર હતો અને તેનો પગાર દર મહિને ૧૫,૦૦૦ રૂપિયા હતો.મૃતકનું પાન કાર્ડ દર્શાવે છે કે મૃત્યુ સમયે તેની ઉંમર ૩૩ વર્ષની હતી.મૃતકના પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલમાં પણ એવું જ સૂચવવામાં આવ્યું હતું.તેથી, ટ્રિબ્યુનલે ચુકાદો આપ્યો કે મૃતકની ઉંમર ૩૩ વર્ષની હતી અને ગુણક '૧૬' લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો.મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે આવકનો ૧/૪ હિસ્સો બાદ કર્યા પછી, ટ્રિબ્યુનલે નિર્ભરતાના નુકસાન માટે કુલ રૂ. ૨૧,૬૦,૦૦૦ અને અન્ય પરંપરાગત હેડ હેઠળ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ નું વળતર આપવાનો આદેશ આપ્યો હતો.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે કોઈ પણ કારણ આપ્યા વિના ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદામાં ફેરફાર કર્યો છે અને રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦ નું વળતર આપ્યું છે.તે સ્થાપિત થયું હતું કે મૃતક તેના મૃત્યુ સમયે ૩૩ વર્ષનો હતો, તેથી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા '૧૬' ના ગુણકની અરજી યોગ્ય હતી.મૃતકનો વાર્ષિક પગાર રૂ. ૧,૮૦,૦૦૦ આવે છે, જે '૧૬' થી ગુણાકાર કરીને રૂ. ૨૮,૮૦,૦૦૦ આવે છે. મૃતકની આવકનો ૪૦ ટકા હિસ્સો ભવિષ્યની સંભાવનાઓને નુકસાન પહોંચાડવા માટે ઉમેરવો પડશે.આમ, મૃતકની કુલ આવક ૪૦,૩૨,૦૦૦ રૂપિયા છે.આવકનો ચોથો ભાગ જે ૧૦,૦૮,૦૦૦ છે તે મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચમાં કાપવામાં આવે છે, કારણ કે તેણે ત્રણ આશ્રિતોને પાછળ છોડી દીધા છે.તેથી, નિર્ભરતાના નુકસાન માટે દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર કુલ રકમ રૂ.

૩૦,૨૪,૦૦૦ આવે છે.[ફકરા ૯,૧૦,૧૧,૧૩,૧૪,૧૫] [૪૩૭-સી, ઈ-
જી; ૪૩૮-ડી; ૪૩૮-જી-એચ]

નેશનલ ઈન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ પ્રણય સેઠી

અને અન્યો (૨૦૧૭) ૧૬ એસસીસી ૬૮૦:[૨૦૧૭]

૧૩ એસસીઆર ૧૦૦-અનુસરવામાં આવે છે.

૩. એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની જોગવાઈઓ હેઠળ મોટી સંખ્યામાં દાવા અરજીઓ દેશભરમાં સ્થાપિત વિવિધ દાવા ટ્રિબ્યુનલ્સ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી રહી છે.ટ્રિબ્યુનલ્સના ચુકાદાઓ સામે, મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૭૩ હેઠળ સંબંધિત હાઈકોર્ટમાં દાવેદારો દ્વારા અથવા ઉદ્ધંધન કરનારા વાહનોના વીમાદાતાઓ અને માલિકો દ્વારા અપીલ દાખલ કરવામાં આવે છે.આવી મોટી સંખ્યામાં અરજીઓ વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોમાં પેન્ડિંગ છે.તેને ધ્યાનમાં રાખીને ઉચ્ચ અદાલતો સમક્ષ પેન્ડન્સી ઘટાડવા અને માર્ગ અકસ્માતના પીડિતોને વળતરની ચુકવણી સંબંધિત અપીલોનો ઝડપી નિકાલ કરવા માટે, મોટર વાહન અધિનિયમની કલમ ૧૭૩ માં સુધારો કરીને 'મોટર વાહન અપીલ ટ્રિબ્યુનલ્સ' ની રચના કરવાનું વિચારવું ન્યાયી અને યોગ્ય છે જેથી ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને પડકારતી અપીલ આમ રચાયેલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરી શકાય.કાયદા અને

ન્યાય મંત્રાલયના ન્યાય વિભાગને આ મામલાની તપાસ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.[પરિચ્છેદ ૧૯,૨૦] [૪૩૯-એફ-એચ; ૪૪૦--એ, સી]

કેસ કાયદો સંદર્ભ

[૨૦૧૭] ૧૩ એસ. સી. આર. ૧૦૦ પછી પેરા ૧૪ આવ્યું.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૭૫૪૯/૨૦૨૧.

એમ. એ. સી. એ. નંબર ૯૬૫/૨૦૧૬ માં કટક ખાતેની ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના ૦૭/૦૩/૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

રંજન દુબે, ગૌતમ ભાલે, કરુણાકર મહાલિક, અપીલકર્તાઓના વકીલો.

એકનાથ બંસલ, પરમાનંદ ગૌર, પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલો.

અદાલતનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિશ્રી એસ. અબ્દુલ નઝીર

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

૨. આ અપીલ એમ. એ. સી. એ. નંબર ૯૬૫/૨૦૧૬ માં કટક ખાતે ઓરિસ્સા ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૭/૦૩/૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે, જેમાં ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાઓ/દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર વળતરને રૂ.૨૨,૬૦,૦૦૦ થી ઘટાડીને રૂ.૧૭,૦૦,૦૦૦ કર્યું છે.

૩. પ્રથમ અપીલકર્તા એક મનોજ કુમાર બિસ્વાલની પત્ની છે અને બીજા અને ત્રીજા અપીલકર્તા તેમના સગીર પુત્રો છે.૦૯/૦૫/૨૦૧૩ ના રોજ થયેલા મોટર વાહન અકસ્માતમાં મનોજ કુમાર બિસ્વાલનું મૃત્યુ થયું હતું. અપીલકર્તાઓએ અતિરિક્ત જિલ્લા ન્યાયાધીશ-કમ-મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ, તાલચેર જિલ્લા (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') સમક્ષ એમ. એ. સી. નંબર ૪૬/૨૦૧૩ ધરાવતી દાવો અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં મનોજ કુમાર બિસ્વાલના મૃત્યુના કારણે વળતરની માંગ કરવામાં આવી હતી.પ્રથમ પ્રતિવાદી, વાંધાજનક ટ્રકના માલિકે, વાંધાજનક ટ્રકના ડ્રાઇવરની કોઈપણ બેદરકારીને નકારીને પોતાનું લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યું હતું.પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ વીમાદાતા છે જેણે દાવો અરજીનો વિરોધ કરતું લેખિત નિવેદન પણ દાખલ કર્યું હતું.

જ.ટ્રિબ્યુનલએ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના મૂલ્યાંકન પર આ ધાર્યું કે અકસ્માતનું કારણ આરોપી ટ્રકના તેના ડ્રાઇવર દ્વારા કરવામાં આવેલ બેફામ અને બેદરકાર ડ્રાઇવિંગ હતું.ટ્રિબ્યુનલે વાર્ષિક ૬ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે કુલ રૂ. ૧૨,૮૦,૦૬૪ નું વળતર આપ્યું હતું.દાવેદારો તેમજ વીમા કંપનીએ એમ. એ. સી. એ. નંબર ૧૧૩૪ અને ૧૧૬૮/૨૦૧૪ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકાર્યો હતો. ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદાને રદ કર્યો અને આ બાબતને નવા નિકાલ માટે ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલી દીધી.ટ્રિબ્યુનલે ફરી એકવાર આ બાબત પર વિચાર કર્યો અને કુલ રૂ. ૨૨,૬૦,૦૦૦ નું વળતર આપવાનો આદેશ આપ્યો.વીમાદાતાએ એમ. એ. સી. એ. નંબર ૮૬૫/૨૦૧૬ ધરાવતી અપીલ દાખલ કરીને ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને પડકાર્યો હતો.તે અપીલમાં, ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદામાં ફેરફાર કર્યો છે અને દાવો અરજીની તારીખથી વસૂલાતની તારીખ સુધી દર વર્ષે ૭.૫ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦/- વળતર આપવામાં આવ્યું.

પ. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દલીલ કરશે કે કોઈ પણ કારણ આપ્યા વિના વળતર ઘટાડવામાં ઉચ્ચ અદાલત વાજબી ન હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તા ૧૫,૦૦૦ રૂપિયાની કમાણી કરતો હતો અને તેના મૃત્યુ સમયે તેની ઉંમર લગભગ ૨૮ વર્ષની હતી.નીચેની અદાલતોએ તેની ઉંમર ૩૩ વર્ષ તરીકે લીધી છે અને '૧૫' ને બદલે ગુણક '૧૬' લાગુ કર્યો છે.વધુમાં એવી

દલીલ કરવામાં આવે છે કે મૃતક કાયમી નોકરી કરતો હતો.નીચેની અદાલતોએ ભવિષ્યની સંભાવનાઓના નુકસાન માટે કોઈ વળતર આપ્યું નથી.પરંપરાગત શીર્ષકો હેઠળ આપવામાં આવેલ વળતર પણ **નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ પ્રણય સેઠી અને અન્યોના**¹ કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદાના અનુસાર નથી.

૬. બીજી બાજુ, પ્રતિવાદી-વીમાદાતા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ટેકો આપ્યો છે.

૭. અમે બારમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધી છે અને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીનો અભ્યાસ કર્યો છે.

૮. અકસ્માતના કારણ અને વળતર ચૂકવવાની વીમાદાતાની જવાબદારી અંગે ટ્રિબ્યુનલ અને હાઈકોર્ટના તારણો વિવાદિત નથી.તેથી, વિચારણા માટેનો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતર પૂરતું છે.

1 (૨૦૧૭) ૧૬ એસસીસી ૬૮૦

૯. મૃતક મેસર્સ ડિવાઇન કન્સ્ટ્રક્શનના માલિક કુશા સમાલ (ફરિયાદી સાક્ષી-૩) હેઠળ સુપરવાઇઝર તરીકે કામ કરતા હતા. ફરિયાદી સાક્ષી-૩ દ્વારા જારી કરાયેલ એક્ઝિઝિટ પી-૮ પ્રમાણપત્ર દર્શાવે છે કે મૃતક સંસ્થામાં સુપરવાઇઝર હતા અને તેમનો પગાર દર મહિને રૂ. ૧૫,૦૦૦/- હતો. તેમના પુરાવામાં, ફરિયાદી સાક્ષી-૩ એ પણ જણાવ્યું છે કે મૃતકને દર મહિને રૂ. ૧૫,૦૦૦/- પગાર મળતો હતો. મૃતકની પ્રથમ અપીલકર્તા-પત્નીની ફરિયાદી સાક્ષી-૧ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી.તેણીએ જણાવ્યું છે કે મૃતકના મૃત્યુ સમયે તેની આવક ૧૫,૦૦૦ રૂપિયા પ્રતિ માસ હતી.રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રિબ્યુનલે તેની આવક ૧૫,૦૦૦ રૂપિયા હોવાનું મૂલ્યાંકન કર્યું છે.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પગારની આકારણીમાં અમને કોઈ ભૂલ દેખાતી નથી.

૧૦. જોકે અપીલકર્તાઓ દાવો કરે છે કે મૃતકના મૃત્યુ સમયે તેની ઉંમર ૨૮ વર્ષની હતી, તેમ છતાં આ દલીલના સમર્થનમાં કોઈ દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી.તેનાથી વિપરીત, મૃતકનું પાન કાર્ડ (આંક-૭) દર્શાવે છે કે મૃત્યુ સમયે તેની ઉંમર ૩૩ વર્ષની હતી.મૃતકનો પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ પણ આપું જ સૂચવે છે.તેથી, ટ્રિબ્યુનલે ચુકાદો આપ્યો કે મૃતકની ઉંમર ૩૩ વર્ષની હતી અને ગુણક '૧૬' લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો.મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે આવકનો ૧/૪ હિસ્સો બાદ કર્યા પછી, ટ્રિબ્યુનલે નિર્ભરતાના નુકસાન માટે કુલ રૂ.

રૂ. ૨૧,૬૦,૦૦૦ અને અન્ય પરંપરાગત હેડ હેઠળ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ નું વળતર આપવાનો આદેશ આપ્યો હતો.આમ, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કુલ રૂ. ૨૨,૬૦,૦૦૦ નો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો.

૧૧. જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે કોઈ પણ કારણ આપ્યા વિના, ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદામાં ફેરફાર કર્યો છે અને નીચે પ્રમાણે રાખીને રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦ નું વળતર આપ્યું છે:

“રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને આપવામાં આવેલી વળતરની રકમની માત્રા અને જે આધાર પર તે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, મને લાગે છે કે, ન્યાયના હિતની શ્રેષ્ઠ સેવા કરવામાં આવશે, જો આપવામાં આવેલી વળતરની રકમ રૂ. ૨૨,૬૦,૦૦૦ માં ફેરફાર કરવામાં આવે અને તેને ઘટાડીને રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦ (રૂપિયા સત્તર લાખ) કરવામાં આવે, જે આપવામાં આવેલા વ્યાજ સાથે દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર છે.વિવાદિત પુરસ્કારમાં ઉપરોક્ત હદ સુધી ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે.”

૧૨. મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૭૩ દાવા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા સામે અપીલ દાખલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે.તે સ્થાયી કાયદો છે કે અપીલ એ મૂળ અદાલત/ટ્રિબ્યુનલની કાર્યવાહીનું જ આગળ નું ભાગ છે.અપીલ એ અપીલકર્તાનો મૂલ્યવાન અધિકાર છે અને અપીલના તબક્કે, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા હકીકત અને કાયદાના તમામ પ્રશ્નો પુનર્વિચારણા માટે ખુલ્લા છે.તેથી, અપીલ અદાલતે તેની સમક્ષના તમામ પ્રશ્નોના જવાબ આપવા અને કારણો આપીને કેસનો નિર્ણય લેવો જરૂરી છે.

૧૩. અમે પહેલેથી જ એવું માની લીધું છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા દર મહિને ૧૫,૦૦૦ રૂપિયાના દરે મૂલ્યાંકન કરાયેલી મૃતકની માસિક આવક ન્યાયી અને યોગ્ય છે.તે પણ સ્થાપિત થાય છે કે મૃતક તેના મૃત્યુ સમયે ૩૩ વર્ષનો હતો.તેથી, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા '૧૬' ના ગુણકલાગુ કરવું પણ યોગ્ય છે.મૃતકનો વાર્ષિક પગાર રૂ. ૧,૮૦,૦૦૦ આવે છે જેને '૧૬' થી ગુણાકાર કરવો પડે છે જે રૂ. ૨૮,૮૦,૦૦૦ બની જાય છે.

૧૪. પ્રણય સેઠી' માં, આ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો છે કે જો મૃતક સ્વ-રોજગાર ધરાવતો હતો અથવા નિશ્ચિત પગાર પર

હતો, તો સ્થાપિત આવકના ૪૦ ટકાની વધારાની રકમ આપવામાં આપવી જોઈએ જ્યાં મૃતકની ઉંમર ૪૦ વર્ષથી ઓછી હતી.

“જો મૃતક સ્વ-રોજગાર ધરાવતો હોય અથવા નિશ્ચિત પગાર પર હોય, તો સ્થાપિત આવકના ૪૦ ટકા વધારાનું વોરંટ હોવું જોઈએ જ્યાં મૃતકની ઉંમર ૪૦ વર્ષથી ઓછી હોય. જ્યાં મૃતકની ઉંમર ૪૦ થી ૫૦ વર્ષની વચ્ચે હોય ત્યાં ૨૫ ટકા અને જ્યાં મૃતકની ઉંમર ૫૦ થી ૬૦ વર્ષની વચ્ચે હોય ત્યાં ૧૦ ટકા વધારાને ગણતરીની જરૂરી પદ્ધતિ તરીકે ગણવી જોઈએ. સ્થાપિત આવકનો અર્થ આવક બાદબાકી કર ઘટક થાય છે.”

૧૫. જેથી, મૃતકની આવકમાંથી ૪૦%ભવિષ્યની સંભાવનાઓના નુકસાન માટે ઉમેરવું પડશે જે રૂ. ૧૧,૫૨,૦૦૦ થાય છે. આમ, મૃતકની કુલ આવક રૂ. ૪૦,૩૨,૦૦૦ રૂપિયા છે. આવકનો ચોથો ભાગ જે રૂ. ૧૦,૦૮,૦૦૦ છે તે મૃતકના વ્યક્તિગત ખર્ચતરફે કાપવો પડે છે, કારણ કે તેણે ત્રણ આશ્રિતોને પાછળ છોડી દીધા છે. તેથી, નિર્ભરતાના નુકસાન માટે દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર કુલ રકમ રૂ. ૩૦,૨૪,૦૦૦ આવે છે.

૧૬. પ્રણય સેઠી^૧ માં, આ અદાલતે પરંપરાગત હેડ હેઠળ કુલ ૭૦,૦૦૦ રૂપિયાની રકમનો ચુકાદો આપ્યો છે, એટલે કે, સંપત્તિની ખોટ, સંઘની ખોટ અને અંતિમ સંસ્કારનો ખર્ચ.બંધારણીય બેન્ચનો આ ચુકાદો વર્ષ ૨૦૧૭માં સંભળાવવામાં આવ્યો હતો.તેથી, દાવેદારો ૧૦ ટકા વૃદ્ધિનો હકદાર છે.૧૬, ૫૦૦ રૂપિયા સંપત્તિના ગુકસાન અને પરંપરાગત ખર્ચ માટે આપવામાં આવે છે અને ૪૪,૦૦૦ રૂપિયા પતિ-પત્નીના સંઘ માટે આપવામાં આવે છે.આમ, દાવેદારોને ચૂકવવાપાત્ર કુલ વળતર નીચે મુજબ છે:

(૧)	નિર્ભરતાના ગુકસાન તરફ	રૂ. ૩૦,૨૪,૦૦૦
(૨)	સંપત્તિના ગુકસાન તરફ	રૂ. ૧૬, ૫૦૦
(૩)	અંતિમ સંસ્કારનો ખર્ચ	રૂ. ૧૬, ૫૦૦
(૪)	સ્પૌસલ કોન્સોર્ટિયમ	રૂ. ૪૪,૦૦૦
કુલ		રૂ. ૩૧,૦૧,૦૦૦

૧૭. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ઉચ્ચ અદાલતે પહેલેથી જ રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦ ની રકમનો ચુકાદો આપ્યો છે.આમ, અપીલકર્તાઓને ચૂકવવાપાત્ર બાકી રકમ રૂ. ૧૪,૦૧,૦૦૦ છે.બીજા પ્રતિવાદી-વીમાદાતાને આજથી આઠ અઠવાડિયાની અંદર દાવો અરજીની તારીખથી વસૂલાતની તારીખ સુધી વાર્ષિક ૭.૫ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રૂ.૧૪,૦૧,૦૦૦/-જમા

કરાવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.આવી રકમ જમા કરવામાં આવે ત્યારે, તે જ રકમ દાવેદારો/અપીલકર્તાઓને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તારીખ ૨૭/૦૨/૨૦૧૬ ના ચુકાદામાં નિર્દેશિત કરેલા પ્રમાણમાં વહેંચવામાં આવશે.

૧૮. તે મુજબ અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

૧૯. ચુકાદો આપતા પહેલા, આપણે જોઈ શકીએ છીએ કે મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની જોગવાઈઓ હેઠળ મોટી સંખ્યામાં દાવા અરજીઓ દેશભરમાં સ્થાપિત વિવિધ દાવા ટ્રિબ્યુનલ્સ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવી રહી છે.ટ્રિબ્યુનલ્સના ચુકાદાઓ સામે, મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની કલમ ૧૭૩ હેઠળ સંબંધિત હાઈકોર્ટમાં દાવેદારો દ્વારા અથવા ઉદ્ધંધન કરનારા વાહનોના વીમાદાતાઓ અને માલિકો દ્વારા અપીલ દાખલ કરવામાં આવે છે.આવી મોટી સંખ્યામાં અરજીઓ વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતોમાં પેન્ડિંગ છે.ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો મત છે કે ઉચ્ચ અદાલતો સમક્ષ પેન્ડિંગ ઘટાડવા અને માર્ગ અકસ્માતના પીડિતોને વળતરની ચુકવણી સંબંધિત અપીલોનો ઝડપી નિકાલ કરવા માટે, મોટર વાહન અધિનિયમની કલમ ૧૭૩માં સુધારો કરીને 'મોટર વાહન અપીલ ટ્રિબ્યુનલ' ની રચના કરવાનું

વિચારવું ન્યાયી અને યોગ્ય રહેશે જેથી ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાને પડકારતી અપીલ આમ રચાયેલી અપીલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરી શકાય.

૨૦. આવી અપીલીય ટ્રિબ્યુનલની વિવિધ બેંચોમાં બે વરિષ્ઠ જિલ્લા ન્યાયાધીશોનો સમાવેશ થઈ શકે છે.ન્યાયની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવા અને પેન્ડન્સી ટાળવા માટે, દરેક રાજ્યની રાજધાની ઉપરાંત વિવિધ પ્રાદેશિક શહેરોમાં અપીલ ટ્રિબ્યુનલની બેન્ચની સ્થાપના કરવાનું પણ વિચારવું યોગ્ય છે, જે સંબંધિત હાઈકોર્ટ દ્વારા સૂચવવામાં આવી શકે છે.આ હેતુ માટે, અપીલ ટ્રિબ્યુનલની પ્રક્રિયાને સંચાલિત કરતા યોગ્ય નિયમો પણ ઘડવામાં આવી શકે છે.અપીલીય ટ્રિબ્યુનલના આદેશ સામે વધુ અપીલ કરવાની જરૂર નથી.જો કોઈ પણ પક્ષ અપીલ ટ્રિબ્યુનલના આદેશથી વ્યથિત હોય, તો તે હંમેશા યોગ્ય રાહત માટે સંબંધિત હાઈકોર્ટના રિટ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે.કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલયના ન્યાય વિભાગને આ મામલાની તપાસ કરવા વિનંતી કરવામાં આવી છે.

૨૧. રજિસ્ટ્રીને આ ચુકાદાની એક નકલ કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલયના ન્યાય વિભાગના સચિવને તાત્કાલિક મોકલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.